

Chrostowski, Tadeusz

Kopernik i kosmos. Konkurs w 500-lecie urodzin

Notatki Płockie 18/2-71, 45-48

1973

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jubileusz zasłużonej placówki był okazją do podsumowania dorobku nauki gdańskiej i wytyczenia jej perspektyw.

Gdańskie Towarzystwo Naukowe zostało założone dnia 11 lipca 1922 r. jako Towarzystwo Przyjaciół Nauki i Sztuki Założycielami było grono inteligencji polskiej, obywateli Wolnego Miasta Gdańska.

Liczyło ono początkowo około 50 członków. Pierwszym prezesem Towarzystwa został dr Jan Pomierski zaś od 1926 r. przez 30 lat prowadził je dr Marcin Dragan.

Towarzystwo zajmowało się zagadnieniami naukowym związanymi z Gdańskiem i morzem z dziedziny historii, literatury, sztuki, ekonomii i techniki. Współpracowało ono ściśle z organizacjami naukowymi Polski. Towarzystwo działało do samego wybuchu wojny w 1939 r.

Ną podkreślenie zasługuje działalność wydawnicza Towarzystwa. W pierwszym okresie swej działalności wydało 12 tomów „Rocznika Gdańskiego, którego pierwszy tom ukazał się w 1927 r. Towarzystwo zapoczątkowało też prace nad monumentalnym wydawnictwem „Acta Poloniae Maritima”. Towarzystwo zostało reaktywowane 22 lipca 1945 r. jeszcze pod poprzednią nazwą. Obecną nazwę nosi ono od 9 czerwca 1956 r.

Gdańskie Towarzystwo Naukowe jest podzielone na 4 Wydziały — Nauk Społecznych i Humanistycznych, Nauk Biologicznych i Medycznych, Nauk Matematyczno-Przyrodniczych i Nauk Technicznych. Towarzystwo liczy około 350 członków i bierze czynny udział w rozwiązywaniu problemów regionu.

Najważniejszym zadaniem GTN jest integracja działalności naukowej pracowników różnych instytucji, mających swą siedzibę w Trójmieście. Najlepszym dowodem, że Towarzystwo dobrze wypełnia to zadanie, jest fakt rozwoju prężnego ośrodka naukowego, promieniującego na całe Polskie Wybrzeże. Towarzystwo prowadzi szereg prac m. in. badania nad ochroną środowiska naturalnego morza i Wybrzeża lub wykonywane zlecenie PAN przez zespół 100 uczonych — opracowanie na temat „Polska na morzu w 2000 roku”. Rozpoczęto też pracę nad monografią Żuław. Towarzystwo kontynuuje akcję wydawniczą. Wydział I redaguje „Rocznik Gdański”, poświęcony problematyce humanistycznej. Ukazało się już 31 tomów tego rocznika. Wydział II wydaje „Acta Biologica et Medica” których wyszło już 17 tomów. Wydział III — Rozprawy Wydziału III”. Ukazało się ich 8 numerów i dwie pozycje zwarte, zaś Wydział IV — „Acta Technica Gedanensia”. Wyszło już 7 tomów. Ponadto wydawane są pozycje pozawydziałowe. Tych ukazało się 20 w 27 woluminach. Wydano również w poszczególnych komisjach kilkadziesiąt prac monograficznych. Na uwagę zasługuje specjalna seria pt. „Gdańsk wczesnośredniowieczny”, z której ukazało się dotąd 7 tomów.

Gdańskie Towarzystwo Naukowe wykazuje, że istnienie tego rodzaju instytucji społecznych, mimo całego szeregu naukowych organizacji państwowych, jest potrzebne.

Towarzystwa Naukowe stanowią platformę porozumiewawczą naukowców różnych specjalności, wciągają do prac młodych pracowników naukowych i pozwalają na prowadzenie prac, na finansowanie których nie ma jeszcze środków państwowych.

TADEUSZ CHROSTOWSKI

Kopernik i Kosmos Konkurs w 500-lecie urodzin

W Roku Kopernikowskim, gdy cały świat składa hołd naszemu wielkiemu Rodakowi, Towarzystwo Naukowe Płockie miało też swój udział w popularyzacji tej wielkiej postaci wśród społeczeństwa i przedstawieniu roli Kopernika, jaką odegrał w rozwoju poglądów, nauki i nowożytnej cywilizacji.

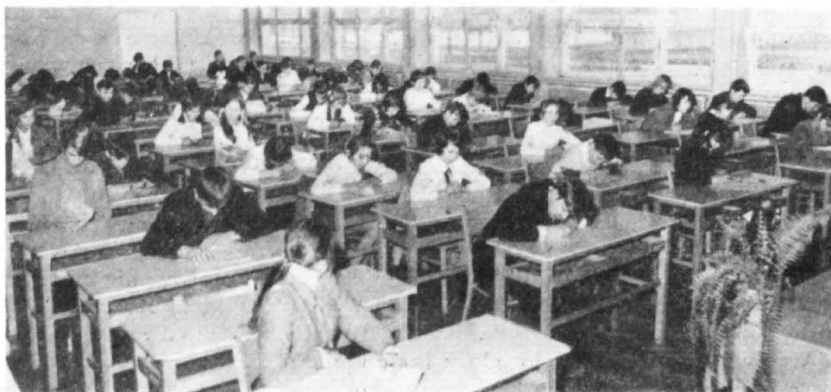
Zgodnie z uchwałą Walnego Zebrania z dnia 28 marca 1972 r. Towarzystwo Naukowe Płockie podjęło zadanie zorganizowania w roku jubileuszowym wraz z Wydziałem Oświaty Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Płocku konkursu szkolnego p.n. „Kopernik i Kosmos”.

Organizacją konkursu zajęła się Komisja popularyzacji nauki i powiązań z młodzieżą TNP pod kierownictwem mgr Kazimierzy Kawy. Powołano komitet roboczy w składzie: mgr Ka-

zimiera Kawa, mgr Stanisław Stefański, Barbara Bereszczynska, Hanna Wojtalewicz, mgr Urszula Morawska, Sabina Figiel, Barbara Daniłow i dr Tadeusz Chrostowski jako przewodniczący.

Celem konkursu było wciągnięcie w orbitę zainteresowania tematyką starszej młodzieży szkolnej miasta i powiatu płockiego, nadanie rozmiarów masowości temu aby nazwisko Kopernika nie pozostało tylko symbolem wielkiego europejskiego przedstawiciela Odrodzenia, ale aby stał się on dla nas bliskim, kochanym jak inni bohaterowie narodowi. Wielkie walory osobiste Mikołaja Kopernika — jego pracowitość, szukanie prawdy w życiu i odwaga jej głoszenia a także patriotyzm w obronie przed zakonem krzyżackim — od „łotrów krzyżem

19 lutego 1973 r. w pięćsetlecie urodzin M. Kopernika półfinał szkół podstawowych w Szkole Podstawowej nr 16 w Płocku.

znaczonych” — zasługują na szczególne uznanie i są zawsze wzorem do naśladowania.

Po rozesłaniu regulaminu konkursu do wszystkich szkół miasta i powiatu młodzież miała trzy miesiące czasu do przestudiowania lektury książkowej. Pomocą materiałową służyły biblioteki szkolne, publiczne biblioteki miejskie i gminne oraz biblioteka TNP. Bardzo pomocne też były artykuły w prasie zwłaszcza w okresie daty jubileuszowej. Dużym ułatwieniem zrozumienia pewnych problemów kopernikowskich były odczyty znanych polskich kopernikologów w płockim Klubie Międzynarodowej Prasy i Książki, audycje publicznych środków przekazu informacji w PR i TV oraz pogadanki na temat przełomu kopernikańskiego przeprowadzane w szkołach przez nauczycieli.

Ogólnie w konkursie wzięło udział 6.035 młodzieży szkolnej z 64 szkół — z czego:

z miasta	— szkół 15	— uczniów 2.287
z powiatu	podst. 39	— uczniów 2.530

Razem 54 — uczniów 4.817

z miasta	szkół 9	— uczniów 1.116
z powiatu	średnich 1	— uczniów 102

Razem 10 — uczniów 1.218

Eliminacje szkolne na terenie całego powiatu przeprowadzono w styczniu 1973 roku.

Półfinały odbyły się w dniu urodzin Kopernika, tj. 19 lutego w dwóch grupach.

200 uczestników szkół podstawowych toczyło boje w Szkole Podstawowej Nr 16, zaś 51 uczniów z 10 szkół średnich w Liceum im. Stanisława Małachowskiego.

Finał konkursu przeprowadzono w niedzielę, dnia 18 marca 1973 r. w płockim kinie „Przedwiośnie” z udziałem 12 uczestników pionu szkół podstawowych (10 ze Szkoły Podstawowej Nr 11 i 2 ze Szkoły Podstawowej Nr 10) oraz 6 ze szkół średnich (po 2 uczniów z Liceum im. Stanisława Małachowskiego, Liceum im. Władysława Jagiełły i z Technikum Samochodowego).

Laureatami konkursu zostali następujący finaliści:

Z pionu szkół podstawowych — I miejsce — Andrzej Gąsecki — Szkoła Nr 11;

II miejsce — Arkadiusz Nowakowski — Szkoła Nr 10;

III miejsce — Małgorzata Borawska — Szkoła Nr 11.

Z pionu szkół średnich — I miejsce — Zbigniew Pawłowski — Technikum Samochodowe;

II miejsce — Jan Dobrowolski — Lic. im. St. Małachowskiego;

III miejsce — Andrzej Szadkowski — Lic. im. St. Małachowskiego.

Zainteresowanie finałem, podobnie jak i całym konkursem, było ogromne. Pomimo rannej godziny cała sala kina „Przedwiośnie” z pomieszczeniem na 1.000 osób była wypełniona. Jak miło było widzieć rozentuzjazzowaną mło-

Jury finału konkursu członkowie TNP od prawej: mgr Marian Sołtysiak, mgr Arkadiusz Przychoźdeń, dr Tadeusz Chrostowski — przewodniczący, mgr Zofia Świńska oraz mgr Janusz Mielcarek.

Prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego inż. mgr Jakub Chojnacki otwiera w sali kina „Przedwiośnie” finał konkursu „Kopernik i Kosmos”.

Na drugim planie finaliści szkół podstawowych — od prawej: Małgorzata Borawska, Andrzej Gąsecki, Jarosław Kolczyński, Jarosław Matłega, Włodzimierz Najmuł, Jarosław Pardyka, Arkadiusz Nowakowski, Aleksander Pesta, Anna Lewandowska i Hanna Wójcik.

dzień, która tak spontanicznie reagowała na triumfy swoich kolegów. Tyle młodzieży zgromadzonej na imprezie kulturalnej, zaangażowanej — to nasuwa jakieś optymistyczne refleksje.

Część artystyczną konkursu wypełniły recytacje Marka Sobocińskiego oraz występy zespołu Domu Kultury Dzieci i Młodzieży w Płocku pod kierownictwem artystycznym harcemistrza Waclawa Milke. Sprawne prowadzenie programu imprezy należało do dowcipnego, niezastąpionego w takich okazjach kierownika Domu Kultury Budowniczych Kombinatów Michała Sepiła.

Jury stanowili członkowie TNP: mgr Zofia Świtalska — zastępca Przewodniczącego Prezydium MRN, mgr Arkadiusz Przychodzeń — kierownik Wydziału Oświaty Prezydium Powiatowej Rady Narodowej, mgr Marian Soltyśiak — dyrektor Muzeum Mazowieckiego, mgr Janusz Mielcarek — kierownik Wydziału Kultury Prezydium Miejskiej Rady Narodowej oraz

dr Tadeusz Chrostowski — członek Zarządu TNP, jako przewodniczący jury.

Tematyką konkursu było życie i działalność Kopernika, pozostałe po nim pamiątki, wkład naszego społeczeństwa do uczczenia Jego pamięci w literaturze, muzyce, rzeźbie, malarstwie, w filatelistyce i inne. Z dziedziny kosmosu pytania konkursowe obejmowały wiadomości z budowy wszechświata oraz wypraw kosmicznych.

Poza zaszczytnym wyróżnieniem laureatów pięknymi dyplomami cenne nagrody rzeczowe otrzymali wszyscy finaliści, a dla zwycięzców konkursu w obu grupach ufundowano udział w wycieczce zagranicznej w okresie letnim br.

Za najlepsze przygotowanie młodzieży do konkursu ofiarowano upominki nauczycielom-opiekunom laureatów: dyr. Tadeuszowi Kurpiewskiemu ze Szkoły Nr 11 i mgr Elżbiecie Alabrudzińskiej ze Szkoły Nr 10 oraz mgr Marianowi Chudzyńskiemu z Technikum Samo-

Mgr Arkadiusz Przychodzeń i inż. mgr Jakub Chojnacki wręczają nagrody laureatom konkursu pionu szkół podstawowych. Od prawej: Aleksandra Pesta ze Szkoły nr 10, Ewa Krajewska ze Szkoły nr 11, Małgorzata Gołębiowska ze Szkoły nr 11, Jarosław Pardyka ze Szkoły nr 11, Jarosław Kolczyński ze Szkoły nr 11, Włodzimierz Najmuł ze Szkoły nr 11 i Hanna Wójcik ze Szkoły nr 11.

Laureaci konkursu pionu szkół średnich w towarzystwie (od prawej) Inspektora Szkolnego Arkadiusza Przychodzenia i prezesa TNP inż. mgr Jakuba Chojnackiego. Dalej stoją: Zbigniew Pawłowski — uczeń Techn. Samochodowego — I miejsce, Jan Dobrowolski — uczeń Lic. St. Małachowskiego — III miejsce, Bogdan Rostkoński — uczeń Technikum Samochodowego — IV miejsce, Alina Kijek — uczennica Lic. Wł. Jagielly — V miejsce, Alina Jabczyńska — uczennica Lic. Wł. Jagielly — VI miejsce.

chodowego, mgr Tadeuszowi Zombirtowi z Liceum im. St. Małachowskiego i mgr Marii Małkiewicz z Liceum im. Wł. Jagielly.

Nagrody zostały ufundowane przez Liceum im. St. Małachowskiego, Muzeum Mazowieckie, Wydział Kultury MRN, Prezydium MRN, Powiatową Poradnię Kulturalno-Oświatową oraz zakłady pracy: Mazowieckie Zakłady Rafinerijne i Petrochemiczne, Płocką Stocznnię Rzeczną, Wojewódzką Powszechną Spółdzielnię Spoży-

można stwierdzić, że cel główny, jaki postawili sobie organizatorzy, został osiągnięty.

Przez wiele miesięcy duża część młodego społeczeństwa płockiego oraz członków ich rodzin żyła tym konkursem, szukając stale źródeł do uzupełnienia wiadomości o Mikołaju Koperniku i jego epoce.

Przyszowane wiadomości pozostaną zainteresowanym na zawsze a przykład postawy życiowej Wielkiego Polaka powinien mieć duże zna-

Prezes TNP inż. mgr Jakub Chojnacki (pierwszy z prawej) składa gratulacje wyróżnionym opiekunom laureatów konkursu: Tadeuszowi Kurpiewskiemu — dyrektorowi Szkoły Podstawowej nr 11, mgr Elżbiecie Alabrudzińskiej — nauczycielce geografii ze Szkoły Podstawowej nr 10, mgr Marianowi Chudzińskiemu — nauczycielowi historii z Technikum Samochodowego, mgr Tadeuszowi Zombirtowi — nauczycielowi geografii w Liceum St. Małachowskiego.

ców „Zgoda”, Spółdzielnię Inwalidów „Świt” i „Naftoremont”.

Nagrody ofiarował też minister Łączności PRL — doc. dr Edward Kowalczyk oraz organizatorzy imprezy Wydział Oświaty PPRN oraz Towarzystwo Naukowe Płockie.

Dla ofiarodawców — szczególne wyrazy uznania od całego społeczeństwa płockiego za pomoc w realizowaniu tak pięknego celu, jakim był zorganizowany konkurs.

W próbie oceny całego konkursu bezspornie

czenie wychowawcze zgodnie z jego przeświadczeniem, że „zadaniem wszystkich nauk szlachetnych jest odciągnąć człowieka od zła i kierować jego umysł ku większej doskonałości”.

Konkurs „Kopernik i Kosmos” był jedną z imprez organizowanych przez Towarzystwo Naukowe Płockie w Roku Jubileuszowym. Odbywał się w ramach programu Wojewódzkiego Komitetu Kopernikowskiego działającego pod przewodnictwem prof. dr Stanisława Berzowskiego oraz Wojewódzkiego Komitetu Frontu Jedności Narodu.